

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Urto/3/2022
Identifikačné číslo spisu: 2022010012
Dátum vydania rozhodnutia: 22.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Zeleňaková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2022010012.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martiny Zeleňakovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Krč - Šeberu, v trestnej veci odsúdeného Y. L., v konaní o podmieňené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vykonávaného na základe rozsudku Krajského súdu v Trnave z 9. januára 2020, sp. zn. 5Ntc/13/2019 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. februára 2020 sp. zn. 5Urto/1/2020 o uznaní a výkone rozsudku Krajského súdu Eisenstadt z 19. apríla 2011, sp. zn. 11Hv 29/11b v spojení s rozsudkom Najvyššieho krajského súdu Viedeň z 29. novembra 2011, sp. zn. 20 Bs 210/11w a ďalších, na neverejnom zasadnutí konanom v Bratislave 22. júna 2022, o sťažnosti odsúdeného Y. L. proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 19. mája 2022, sp. zn. 6Ntc/5/2022, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť odsúdeného Y. L. z a m i e t a.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Trnave (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozhodol tak, že podľa § 66 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 2, ods. 3 Trestného zákona zamietol návrh odsúdeného Y. L., narodeného X. H. XXXX v G. R., trvale bytom G. R., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS Želiezovce, na jeho podmieňené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda z 29. mája 2013, sp. zn. 2T/106/2011 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave z 28. januára 2016, sp. zn. 6To/99/2014, rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda z 8. marca 2017, sp. zn. 2T/15/2017 a rozsudkom Krajského súdu Eisenstadt z 19. apríla 2011, sp. zn. 11 Hv 29/11b v spojení s rozsudkom Najvyššieho krajského súdu Viedeň z 29. novembra 2011, sp. zn. 20Bs 210/11w, ktorý bol uznaný rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 9. januára 2020, sp. zn. 5Ntc/13/2019 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. februára 2020, sp. zn. 5Urto/1/2020.

Proti tomuto uzneseniu podal odsúdený Y. L. (ďalej tiež „odsúdený“ alebo „sťažovateľ“) v zákonom stanovenej lehote, priamo do zápisnice o verejnom zasadnutí, riadne a včas sťažnosť, ktorú bližšie nezdôvodnil.

Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému podal odsúdený sťažnosť, ako i konanie tomuto výroku napadnutého uznesenia predchádzajúce a dospel k záveru, že podaná sťažnosť nie je dôvodná.

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) a písm. b) Trestného zákona súd môže odsúdeného podmienčne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a

a) ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody,

b) ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmienčnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Podľa § 66 ods. 3 Trestného zákona ak odsúdený má vykonať viac trestov odňatia slobody, odsúdený môže byť podmienčne prepustený najskôr po výkone súčtu pomerných častí uložených trestov podľa odseku 1 písm. a) až c), § 67 ods. 1 a 2 a celého zvyšku trestu podľa § 68 ods. 2.

Podľa § 415 ods. 1, veta prvá, Trestného poriadku o podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon väzby alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, záujmového združenia občanov alebo na návrh odsúdeného na verejnom zasadnutí.

Súd, ktorý rozhodol o uznaní a výkone rozhodnutia, je oprávnený prijať všetky následné rozhodnutia spojené s výkonom trestnej sankcie vrátane podmienčného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody (§ 18 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov).

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že na podmienčné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený nemá automatický nárok. K jeho podmienčnému prepusteniu môže súd pristúpiť len, ak vykonané dokazovanie vedie k spoľahlivému záveru, že u odsúdeného boli splnené zákonom stanovené podmienky, a to tak formálneho, ako aj materiálneho charakteru. Formálnou podmienkou podmienčného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je vykonanie zákonom stanovenej časti uloženého trestu. Materiálnymi podmienkami je potrebné rozumieť v prvom rade preukázanie polepšenia odsúdeného a v druhom rade preukázanie skutočnosti, že je možné od odsúdeného dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Z predloženého spisu je zrejmé, že odsúdený v prejednávanej veci vykonáva okrem iného trest odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov, so zaradením pre jeho výkon do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, uložený mu rozsudkom súdu Krajinského súdu Eisenstadt, sp. zn. 11Hv 29/11b z 19. apríla 2011 v spojení s rozsudkom Najvyššieho krajinského súdu Viedeň sp. zn. 20 Bs 210/11w z 29. novembra 2011, uznaným na území Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 9. januára 2020, sp. zn. 5Ntc/13/2019 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. februára 2020, sp. zn. 5Urto/1/2020.

Vo vzťahu k formálnym podmienkam podmienčného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody ohľadom uznaného trestu je nutné uviesť, že z hľadiska posúdenia dotknutého trestného činu ako prečinu, zločinu alebo obzvlášť závažného zločinu vo vzťahu k podmienke výkonu určitej časti

trestu pri podmiennečnom prepustení (§ 66, § 67 Trestného zákona) je rozhodujúca právna kvalifikácia podľa cudzieho rozhodnutia (a týmto rozhodnutím kvalifikačne použitého zákona iného štátu), ktoré bolo uznané príslušným súdom Slovenskej republiky, a to z hľadiska kritérií uvedených v § 10 a v § 11 Trestného zákona (forma zavinenia a trestná sadzba trestu odňatia slobody). [Publikované rozhodnutie č. 13 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) č. 2/2016].

Používajúc vyššie uvedené kritériá je potrebné trestný čin, zo spáchania ktorého bol odsúdený uznaný vinným, posúdiť ako prečin. Konanie odsúdeného bolo totiž uznaným rozhodnutím právne posúdené ako zločin krádeže za účelom zárobku podľa §§ 127, 130 prvý prípad rakúskeho Trestného zákonníka, teda ako úmyselný trestný čin, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody vo výmere až na tri roky.

V nadväznosti na to, sa javí ako účelné poukázať na skutočnosť, že odsúdený v prejednávanej veci vykonáva aj ďalšie postupne uložené tresty odňatia slobody, a to tresty uložené:

- rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda z 29. mája 2013, sp. zn. 2T/106/2011 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave z 28. januára 2016, sp. zn. 6To/99/2014, pre zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a iné, vo výmere 6 rokov (vykonaný 5. januára 2022).
- rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda z 8. marca 2017, sp. zn. 2T/15/2017, právoplatným toho istého dňa, pre prečin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 171 ods. 2 Trestného zákona, vo výmere 4 mesiace (vykonaný 5. mája 2022).

Aktuálne odsúdený vykonáva vyššie uvedený uznaný trest vo výmere 12 mesiacov, ktorého výkon nastúpil 5. mája 2022 s tým, že koniec trestu pripadá na 5. marca 2023.

Postupujúc podľa § 66 ods. 3 Trestného poriadku, po sčítaní pomerných častí uložených trestov odsúdenému podľa § 66 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného zákona, je možné konštatovať, že formálnu podmienku podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, teda výkon požadovanej časti uloženého trestu odňatia slobody, odsúdený každopádne splnil.

Vo vzťahu k posúdeniu splnenia materiálnych podmienok podmiennečného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, súd skúma, či u odsúdeného došlo k polepšeniu, teda, či uňho prebehol proces vnútornej premeny jeho osobnosti oprávňujúci „nádej“, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, v rámci čoho musí zväžiť aj závažnosť a povahu trestných činov, ktorých sa vykonávaný trest týka, plnenie si povinností a správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody.

Polepšenie je vývojový proces vnútornej premeny páchatelovej osobnosti, ktorý sa navonok prejavuje v jeho správaní. Dobré správanie odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody však samé osebe automaticky neznamená, že sa odsúdený polepšil, pretože môže byť aj len prejavom vonkajšej adaptácie odsúdeného na prostredie väznice, nie náznak skutočných zmien osobnosti odsúdeného (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom R 37/1973).

Materiálnu podmienku možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život v zmysle § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona je potrebné skúmať aj pri zohľadnení okolností predchádzajúceho života odsúdeného, vrátane jeho skorších odsúdení (primerane rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom R 5/2017).

Z ustálenej súdnej praxe teda vyplýva, že len dobré správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody samé osebe ešte nemusí byť prejavom, že sa odsúdený polepšil, pretože môže ísť len o prispôbenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody prípadne o účelové konanie motivované výlučne snahou byť podmiennečne prepustený, ktoré po odpadnutí motivácie dobrého správania nedáva záruku, že odsúdený povedie riadny život. K splneniu materiálnych podmienok pre podmiennečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, teda dôjde až vtedy, keď vykonané

dokazovanie predstavuje spoľahlivý podklad pre záver, že odsúdený sa vo výkone trestu odňatia slobody dobre správa, pretože si uvedomuje nesprávnosť svojho doterajšieho konania spočívajúceho v páchaní trestnej činnosti, je odhodlaný viacej takto nekonať, došlo uňho k zmene škodlivých návykov a nevhodných charakterových vlastností, ktoré viedli k páchaniu trestnej činnosti. Len pasívne prispôsobenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody pre podmienené prepustenie z výkonu takéhoto trestu zjavne nestačí.

Dobrodenie zákona v podobe možnosti podmieneného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody je viazané na pomerne prísne vyššie uvedené formálne a materiálne podmienky a len v prípade spoľahlivého zistenia, preukázania ich splnenia môže (nemusí) byť odsúdený podmienené prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, inak celý trest vykoná. Je preto vecou odsúdeného, aby si svojím správaním a plnením si svojich povinností vo výkone trestu odňatia slobody, teda svojím aktívnym prístupom vytvoril podmienky pre svoje podmienené prepustenie.

Z predloženého spisu, a to najmä odpisu registra trestov je zrejmé, že odsúdený sa v minulosti opakovane dopúšťal trestnej činnosti, a to aj trestnej činnosti v zásade rovnakej (majetkovej trestnej činnosti, „drogovej“ trestnej činnosti). V osobe odsúdeného ide teda o recidivistu. Dokonca z výkonu trestu odňatia slobody za „majetkovú trestnú činnosť“ spáchanú na území Slovenskej republiky [odsúdenie Okresným súdom Dunajská Streda, sp. zn. 2T/86/2005 z 10. marca 2006 podľa § 250a ods. 1 Trestného zákona (zákona č. 140/1961 Zb.)], bol podmienené prepustený.

Z hodnotenia Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Želiezovce (ďalej tiež „ÚVTOS,“) plynie, že ešte pred premiestnením odsúdeného do ÚVTOS Želiezovce, bolo správanie odsúdeného v ÚVTOS Leopoldov v súlade s ústavným poriadkom, disciplinárne odmenený, ani potrestaný nebol. Po nástupe do ÚVTOS Želiezovce dňa 26. apríla 2016 z dôvodu výkonu trestu so stredným stupňom strázenia, stanovené ciele programu zaobchádzania plnil priebežne vo všetkých oblastiach. Odsúdený sa zapájal do pedagogického pôsobenia v oblasti prednášok a besied zameraných na právnu a protidrogovú osvetu, patologické hráčstvo, dodržiavanie spoločenských noriem a uvedomenie si dôsledkov páchania trestnej činnosti. V minulosti však boli u odsúdeného zaznamenané viaceré porušenia ústavného poriadku (fajčenie mimo vyhradeného priestoru, nadväzovanie nedovolených kontaktov, nemal pri sebe preukaz odsúdeného). Vplyvom intenzívneho pedagogického a režimového pôsobenia došlo k stabilizovaniu správania odsúdeného, ktoré je aktuálne dlhodobo na požadovanej úrovni. Odsúdený je v kolektíve znášanlivý, konflikty nevyvoláva, v osobných veciach udržiava poriadok na požadovanej úrovni, hygiena venuje dostatočnú pozornosť. Voľný čas trávi sledovaním televízie a hraním spoločenských hier. Zapája sa do aktivít kultúrno-osvetovej činnosti, využíva aj možnosti väzenskej knižnice. Aktuálne pracovne zaradený nie je, no v minulosti bol zaradený na pracoviskách obuvníckeho, zámočnickeho, poľnohospodárskeho a priemyselného charakteru, kde dosahoval dobré pracovné výsledky. Z hodnotenia taktiež vyplýva, že odsúdený nemá evidované žiadne disciplinárne tresty, k páchaniu trestnej činnosti prezentuje kritický postoj. Riziko recidívy trestnej činnosti u odsúdeného je stredné, resocializačná prognóza je menej pozitívna, riaditeľ ÚVTOS konštatoval, že odsúdený čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a odporúča jeho podmienené prepustenie s dohľadom. Odsúdený bol 10-krát disciplinárne odmenený, prevažne za vzorné plnenie pracovných podmienok.

Pri posudzovaní splnenia jednej z materiálnych podmienok podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody (podmienky riadneho správania sa vo výkone trestu), je možné sa stotožniť s argumentáciou súdu prvého stupňa, že odsúdený svojím správaním túto podmienku splnil. U odsúdeného totiž nie sú evidované žiadne disciplinárne tresty, program zaobchádzania plní priebežne vo všetkých oblastiach, v kolektíve je nekonfliktný, disponuje kvalitnou pracovnou morálkou, čo bolo zohľadnené v spomínaných disciplinárnych odmenách.

Posudzujúc ale predpoklad, že odsúdený bude viesť na slobode riady život, je v prvom rade potrebné zohľadniť pomerne bohatú trestnú minulosť odsúdeného, ktorý bol doposiaľ 9-krát súdne trestaný, pričom s páchaním trestnej činnosti začal už ako mladistvý, čo naznačuje jeho ľahostajný prístup k

dodrživaniu všeobecne záväzných a všeobecne akceptovaných pravidiel správania a aj keď niektoré jeho predchádzajúce odsúdenia sú zahľadené, z hľadiska hodnotenia jeho osoby, sa fikcia neodsúdenia na skutočnosť, že aj v tomto prípade sa trestného činu dopustil, nevzťahuje. Navyše odsúdený v minulosti už podmienčne prepustený bol (vo veci Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 2T/86/2005), teda mal možnosť preukázať, že nie je potrebné naňho pôsobiť celým trestom odňatia slobody, pretože po výkone jeho časti sa polepšil do takej miery, že v budúcnosti už trestnú činnosť páchať nebude, no túto možnosť nevyužil a následne sa opakovane trestnej činnosti dopúšťal, a to v štyroch prípadoch. Niet preto dôvodu veriť, že práve teraz sa odsúdený polepšil viac než v predchádzajúcom prípade, že teraz už skutočne ďalšiu trestnú činnosť po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody páchať nebude. Zároveň aj keď odsúdený disciplinárne potrestaný nebol, boli u neho zaznamenané viaceré porušenia ústavného poriadku, pričom na ich stabilizáciu bolo potrebné intenzívne pedagogické a režimové pôsobenie. Pokiaľ odsúdený nebol schopný, či ochotný ani v uzavretom režime výkonu trestu odňatia slobody rešpektovať ústavný poriadok, o to viac existuje obava, že mimo takéhoto uzavretého kontrolovaného režimu, nebude trestným zákonom požadované pravidlá správania sa dodržiavať, navyše aj ÚVTOS Želiezovce hodnotí vo vyššie uvedenej správe riziko recidívy trestnej činnosti u odsúdeného ako stredné a resocializačnú prognózu ako menej priaznivú. Pokiaľ odsúdený vo svojej žiadosti o podmienčne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody (sťažnosť neodôvodnil) argumentoval pracovným príslubom od svojho bývalého zamestnávateľa, k tomu je potrebné uviesť, že v kontexte vyššie uvedených skutočností s poukazom najmä na osobu odsúdeného, ktorého trestná činnosť sprevádza od mladíckych čias, takýto príslub rovnako ako prezentované rodinné zázemie, neposkytujú dostatočné záruky, že odsúdený po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody povedie riady život.

Relatívne dobré správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody prezentované aj získaním 10 disciplinárnych odmierní, je preto potrebné považovať za prispôsobenie sa podmienkam výkonu trestu odňatia slobody, neopodstatňuje však očakávanie, že v budúcnosti povedie riadny život.

Najvyšší súd dospel teda k záveru, že odsúdený materiálnu podmienku podmienčného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody spočívajúcu v naplnení očakávania, že v budúcnosti povedie riadny život, nespĺňa, a preto ho nie je možné z výkonu trestu, ktorý momentálne vykonáva, podmienčne prepustiť.

Na základe vyššie uvedených dôvodov preto senát najvyššieho súdu jednomyseľne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.